

# TUINEN VAN WEST



## Verantwoording Subsidie Ruimte voor Duurzaam Initiatief voor aanjaag/organisatiefunctie mei 2018 – juli 2020

### Circulaire ProefTuin van West

#### 1. Inleiding

Op basis van de 'Verkenning Circulaire ProefTuin van West' zijn de volgende thema's op de agenda gezet:

- energie(-neutraal)
- duurzaam groenbeheer
- groene grondstofstromen
- water en algen
- voedselketen /stadslandbouw

Direct na dit kansenrapport heeft de Ondernemersvereniging Tuinen van West (opgericht in 2015) Cilian Terwindt van Buro4DStad/ Urgenda als producent regisseur c.q. aanjager voorgesteld. Zij heeft sinds de start van de ondernemersvereniging vertrouwen opgebouwd bij de diverse betrokkenen en kan de continuïteit in het proces waarborgen.

De regeling 'Ruimte voor Duurzaam Initiatief' bestemd voor deze organisatie- en coördinatiefunctie in de afgelopen twee jaren voor een aantal (12) uren per week, is voor de Ondernemersvereniging Tuinen van West een waardevolle basis geweest om de flow aan initiatieven en resultaten op te pakken en gaande te houden zodat de cirkel zich steeds kan uitbreiden!

Verschillende projecten binnen de thema's zijn in de afgelopen tijd uitgevoerd of nog gaande met diverse partijen die enthousiast zijn. Een ProefTuin vol experimenten met optimale ecologische, sociaal-culturele en economische 'winst' in het gebied. Succesvolle voorbeelden kunnen dienen als inspiratie voor andere locaties in de stad en daarbuiten. Leerervaringen worden gedeeld met andere ondernemers, onderwijsinstellingen en organisaties; op de website zijn onder meer de factsheets gepubliceerd. Wij benutten het educatieve en bewustmakingsaspect door met scholieren en studenten, stages en studieprojecten te entameren en we hopen de bezoekers te verleiden om op allerlei manieren zelf bij te dragen aan een duurzame wereld.

De thema's sluiten direct aan op de Duurzame Agenda vanuit het beleid van de gemeente Amsterdam en de uitkomsten van de projecten zijn weer inspiratiebron en input geweest voor het Klimaatakkoord, strategie Amsterdam Circulair, de Voedselvisie, het Deltaplan biodiversiteit Amsterdam en de Groenvisie. Sinds 2019 zijn we aangesloten bij Groen Platform Amsterdam en sinds 2020 bij Amsterdam Rainproof.

Met Tuinen van West hebben we ons aangesloten bij de Biomassa Alliantie en nemen wij deel aan de werkgroep Circulair Terreinbeheer (2019) en zijn we officieel supporter van het landelijke Deltaplan voor Biodiversiteitsherstel (2020).

Hieronder wordt het activiteitenplan van de subsidieaanvraag uit 2018 gevolgd, ingedeeld per thema met voor alle projecten doel/resultaat/voortgang en daarnaast toegevoegde projecten en mogelijk toekomstige projecten en activiteiten (in het groen).

Eerst komen de algemene activiteiten aan bod, daarna de thema's met projecten. De nummering uit de subsidieaanvraag is aangehouden. De toegevoegde projecten (bonus op de subsidiebeloften) zijn niet genummerd.



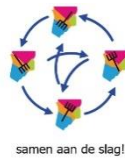


## Algemene Activiteiten

Om de Circulaire ProefTuin van West te versterken betreft het werk van de aanjager/organisator in het algemeen:

- Contact en **samenwerking** met ondernemers.  
*voortgang:* Met diverse nieuwe leden zijn concrete kleine samenwerkingsprojecten ondernomen. Uitkomst is dat ook daardoor het **ledental** is uitgebreid naar 60 ondernemers en 15 bewoners.  
*resultaat:* het ledental groeit; meer kans op synergie en onderlinge kringlopen.
- De **website** is actueel; met eigen tabblad naar de Circulaire ProefTuin van West met inmiddels 14 factsheets, verslagen en informatie; de nieuwsbrief Tuinen van West met frequente circulaire items heeft zo'n 600 abonnees.  
*resultaat:* kennisoverdracht, opschalen van bewezen technieken; innovaties aantrekken.
- **Kennisoverdracht** via studenten en **onderzoeksprojecten** Universiteiten en Hogescholen:  
*resultaat:* onderzoek, zoekhulp en exposure bij concrete projecten; bewustwording studenten
  - **HvA en AERES Dronten:** ReOrganise project afgerond (2016-2018): workshops 16/1; 25/1/18, eindpresentatie 18/4 op HvA en 5/6 in Tuinen van West; bijdrage aan de Stuurgroep 25/1; 1/2 en 19/6/18; eindrapport Reorganise april 2018
  - **HvA RAAK**project: Het Omgevingscanvas kenniscentrum Techniek; met canvasstudie de Polderheuvel; Fabi van Berkel/ Melika Levelt (2017-2018) Workshop en projectactiviteiten in Tuinen van West; Eindrapport Het Omgevingscanvas februari 2018
  - **Warmonderhof:** stages en opleiding circa 25 studenten per jaar
  - **UvA social studies:** bachelorscriptie: 'duurzame lokale initiatieven Amsterdam', Louti Broeksma, mei-juni 2018
  - **HvA bestuurskunde:** 25 studenten met een half jaar project over 'bekendheid Tuinen van West in de omgeving' en twee uitgewerkte voorstellen voor kinderboerderij+ en hardloop/foodtruck evenement (2018/2019) (begeleiding en excursie 6/9; 10/9; 4/10; 7/11/18; 11/1/19)
  - **WUR planologie:** studentenatelier Osdorp Businesspark 2019
  - **WUR Management, Economics and Consumerstudies:** onderzoek (masters) naar 'het vermarkten van lokaal-organische producten' door David Post en Gaia Postma 26/11/18
  - **WUR/ Wageningen Environmental Research** iov AMS bodemkwaliteit stadslandbouw okt 2019 proefmonsters
  - **UvA Urban Planning** masterstudio 'the Commons' planologie; lezing en excursie januari wk3 2020
  - **AMS** nov/19 gesprek en 6/2/20 excursie in Tuinen van West en projecten op stapel over water en bodem

# de aanvragen en onderzoeksideeën gaan door en moeten worden opgepakt
- Tuinen van West in de **context** zetten:
  - Samenwerking met de groenpunten in Nieuw-West; (hoofdgroenstructuur) Groene AS, groene scheggen, corridors met Spaarnwoude, de Bretten, de Haven, Sloterdijk, Spieringhorn  
Overleg/workshops: met **Spaarnwoude** 3/10; 14/11; 6/02; 17/10/19  
met de **Bretten en Spieringhorn** 4/2; 3/3; 26/5; 7/7/20  
met **Groenpunten NieuwWest** 2019
  - Conferenties: **MRA groen** in de Beemster 18/4/19;  
bij **Recreatieschap Noord-Holland** 29/11/19
  - Samenwerking: met **SADC/ BPAO1/ KG Parkmanagement** over diverse onderwerpen: zoals circulariteit, energie-opwek, inpassing landschap (SADC-BPAO1+2), bouwplan met Tauw en Must, beplantingsplan (SADC2); mobiliteit/ fietsenplan (BPAO1); ecologisch beheer/ inzaaien kunstroute (BPAO1)
  - Gesprekken: met **KG Parkmanagement/OV BPAO1** 3/7, 19/7, 6/11/18, 2/2; 13/3; 28/5/19  
met **SADC over BPAO2** 12/3; 19/7; 6/11; 6/12/18; 8/5; 29/10/19;  
5/1; 12/3; 16/6/20*resultaat:* ideeën meegeven aan een nieuw circulair bedrijventerrein; optimaliseren van relatie met ProefTuin van West en integratie in de omgeving (voor zover mogelijk)
  - # 2 maandelijkse gesprekken met SADC gaan voort en worden intensiever naarmate de bouw en invulling van SADC2 concreet wordt. Samenwerkingen worden tot stand gebracht. In de Bretten met Green BusinessClub die daar gaat starten over circulariteit, over de Groene AS, groene corridors/scheggen.
  - # nieuwe samenwerkingen zullen ontstaan voor concrete projecten (Spaarnwoude, Sloterdijk en, omliggende gemeenten)



# TUINEN VAN WEST



- **Circulaire ProefTuin van West op de kaart te zetten:**
  - via lezingen (Pakhuis de Zwijger, NL2025)
  - publicaties (tijdschrift milieu, duurzame sport), krantenberichten, Westerpost, Het Parool
  - stedelijke projecten zoals WeMaketheCity 2018 en 2019: excursies, filmpje Nieuw Amsterdams Klimaat
  - bezoek bestuur Nieuw-West en stad met projectleiders op 6/9/18, 24/9/18, 8/1/20
  - input op visies en beleid zoals Deltaplan Biodiversiteit Amsterdam (2020); Manifest van de Scheggen 13/3/20; de Voedselvisie 23/1/20; de Groenvisie 6/20
  - participatie in GroenCoach Amsterdam (2020)
  - Wieland: architectonisch raamwerk waar innovatieve culturele projecten de komende jaren de ruimte krijgen om verder te groeien; op kavel Tom Schreursweg/Joris van der Berghweg. Het wordt een plek voor het verbinden van stad & land, waarbij duurzaamheidsambities de ruimte krijgen. Dit doen we samen met burens, boeren, kunstenaars, lokale ondernemers en organisaties. (start 20/3/19)
  - deelname expertmeeting Wild Amsterdam in Artis (13/9/19)
  - organisatie WestFest op 15/9/19 met workshops over circulaire/ stadslandbouw/ biodiversiteit-s onderwerpen, stands, local food en muziek; Tour de Boer 6x per jaar in 2018 en 2019
  - bijdrage aan landelijke projecten: conferenties Circulair Terreinbeheer Biomassa Alliantie 17/9/19 en Deltaplan Biodiversiteit 5/3/20

*resultaat:* meer bekendheid; uitstraling Circulaire ProefTuin van West voor andere stadsdelen, gebieden en ondernemers

# mogelijkheden en aanvragen doen zich continu voor; een aantal worden opgepakt door de (huidige voorzitter van de) OV maar vaak wordt mij gevraagd Tuinen van West te vertegenwoordigen.
- **Aansluiting bij overheidsprojecten/programma's:**
  - presentatie Circulaire ProefTuin van West bij Ruimte en Duurzaamheid op 12/03/18
  - werkconferentie (participatie) over knelpunten gemeente (riet, camping) 29/11/18 bijdrage, lezing en excursie voor internationaal project Rumore 11/10; 14/11/18
  - input, film, deelname in Pakhuis de Zwijger, excursie en hub WeMaketheCity 2018 en 23/6/2019
  - bijeenkomsten deelname over Omgevingsvisie en Groenvisie 27/3 en 21/8/2019
  - Sinds 2019 is Tuinen van West aangesloten bij Groen Platform Amsterdam
  - gesprek en excursie: werkgroep Vrije Ruimte 9/12/19; 2/1/20
  - na gesprek met Provincie Noord-Holland over Groen Kapitaal is interview gepubliceerd

*resultaat:* meer bekendheid gebied en evenementen; meer bezoekers op de evenementen; uitstraling Circulaire ProefTuin van West voor gemeente, provincie en buitenland
- Eenmaal per jaar een grote **conferentie of workshops** organiseren over een van de onderwerpen
  - 6/7/17 en 17/1/19 over Groenbeheer, 10/9/2020 over Lokaal Hout; diverse workshops zie boven- en onderstaande onderwerpen

# Uitstel beheerconferentie 3 vanwege corona van april naar juni naar september 2020; instandhouden en uitbreiden van dit netwerk is van groot belang voor de doelstellingen van Tuinen van West van de stad en de ondernemersvereniging.

Niets gaat vanzelf! De ondernemers van kleine innovatieve bedrijven uit het gebied hebben niet of nauwelijks tijd over om een vertegenwoordiging te sturen naar nuttige bijeenkomsten elders of om collectieve projecten op te pakken. Er liggen echter veel kansen én het animo om mee te willen doen is groot. Het bestuur van de ondernemersvereniging deelt de vertegenwoordiging bij bijeenkomsten en alles wat de circulaire proeftuin betreft wordt opgepakt door de aanjager. Het gebied wordt bekender, er komen meer bezoekers op de evenementen en bij de ondernemers.





## 2. Thema's en Projecten

### Thema 1 Duurzame energie en warmte

Doel is om in Tuinen van West in 2030 energieneutraal te leven en daar vanaf nu naartoe te werken vanuit verschillende locaties met verschillende technieken. Gemeente Amsterdam ontwikkelt voorlopig geen energievisie voor Tuinen van West: het gebied is wat betreft bebouwingsdichtheid en aard van de bebouwing te specifiek en vraagt om bijzondere oplossingen. Met ondernemers zijn projecten opgezet om goede voorbeelden te ontwikkelen voor het opwekken van duurzame energie en het genereren van warmte.

#### 1. Project warmteoplossingen en energiebesparing

**Waarom?** Nog lang niet alle ondernemers zijn zich bewust van de mogelijkheden om qua energie en warmte te optimaliseren, laat staan om stappen te nemen om 'van gas los' te gaan. Ik wil voorbeeldprojecten genereren, met name bij bedrijven die daarmee iets voor hun omgeving kunnen betekenen, maar ook met sleutelorganisaties in het gebied. Goed voorbeeld doet volgen!

- Van de twee eerder gedane **warmteonderzoeken in juni en sept 2017 zijn 2 factsheets** gemaakt.
- **De Kracht van Eendracht:** de uitvoering van het warmteonderzoek (2017) en de onderzoeken naar isolatie van alle verenigingsgebouwen door klimaatroute (2016) op Sportpark de Eendracht, kan eindelijk van start gaan nu onlangs de uitkomst van de voorjaarsnota 2019 bekend is gemaakt en er geldt opzij is gelegd vanuit Sport en Bos voor isolatiemaatregelen voor 2 gebouwen -de Germaan en gebouw K- en het captatienet voor het sportpark.

*resultaat:* uitvoering van de renovatie opstarten van gebouw K als sociaal-maatschappelijke pilot met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt; de verwachting van de energiebesparing is ruim 50%. Daarna volgen de andere verenigingsgebouwen te beginnen met de Germaan.

- Vanuit het project Kracht van Eendracht worden diverse maatregelen op het Sportpark genomen, naast het NRCA-gebouw ook LED-verlichting voor een aantal velden. Er zijn nog meer geambieerde elementen van verduurzaming, bv op gebied van waterberging.

# **Volgende stappen: samenwerking met nieuwe werkgroep van Sport en Bos in gang zetten in relatie tot nieuwe kerntaken Stichting Sportpark;**

# **Offertes uitvragen in verband met de aanbestedingsregels; fasering voor uitvoering van het warmteconcept opzetten; subsidieaanvragen voor warmtepompen en boilers.**

# **Andere verenigingen op het park enthousiasmeren.**

# **Naast het zuidelijk deel van het Sportpark ook een plan maken en uitvoeren op het noordelijk deel van het Sportpark qua energiebesparing, warmteaanpak en circulaire nieuwbouw.**

- Het warmte onderzoek voor Kwekerij Osdorp wordt niet uitgevoerd. Met de gemeente is een gesprek gevoerd over het innovatieve warmteconcept voor kassen (uit het onderzoeksvoorstel van Kwekerij Osdorp) met enorme warmte-opbrengst voor omliggende woningen. De pilot kan bij kwekerij Osdorp maar ook elders worden opgepakt. Daar is verder niet op doorgegaan.
- Er is een gesprek geweest over opzet van een mogelijke warmtecoöperatie op de Osdorperweg; animo bij de werkgroep Oud-Osdorp is getest maar niet kansrijk.

# **Alert blijven en alle kansen oppakken in de toekomst in aansluiting op gemeentelijke plannen.**

#### 2. Project PV en Wind

- De SDE aanvragen zijn verzilverd op de nieuwe Brouwerij de 7 Deugden in Osdorp (45 panelen), evenals op De 1800 Roeden (413 panelen). Hiervan is een factsheet gemaakt. Op 8 januari is het dak van het Rugby/NRCA met 350 zonnepanelen geopend door wethouder Marieke van Doorninck in combinatie met de nieuwjaarsborrel van alle verenigingen op het sportpark. Er zijn veel persberichten verspreid (krantenartikels/ platform duurzame sportsector/ film van het Sportpark van WeMaketheCity/ Nieuw Amsterdams Klimaat vertoond oa. bij NOC/NCW).

*resultaat:* CO2 winst vanwege ruim 800 panelen met een groot bereik naar 2.000 regelmatige sporters en 100.000 sporters per jaar en klanten; een voorbeeld voor andere sportcomplexen en bedrijven. conclusie: duurzaamheid verbindt tussen de verenigingen!

# **In gesprek met tennisvereniging over PV, met Aristos, Padel en met de toekomstige camping; dit zijn langdurige projecten die veel doorzettingsvermogen vergen.**

- Opnieuw zijn ondernemers benaderd voor offertes en begeleiding PV. Zij houden de investering af maar komen steeds dichterbij hun positieve beslissing. Redenen: wachten op bouwvergunning; andere investeringen hebben voorrang, manier van crowdfunding via klanten uitwerken.

# **Volgende stappen: nog meer aanmoedigen als winterproject (de Fruittuin) en bij bouw (van der Laan); kansen elders weer oppakken (bv Rutte groot dak); bewoners van de Eendrachtbuurt en de Osdorperweg.**

- Van alle maatregelen in het project Kracht van Eendracht is een overzichtskaart gemaakt evenals 2 factsheets over elektrische bussen en fietsen én V2G.



# TUINEN VAN WEST



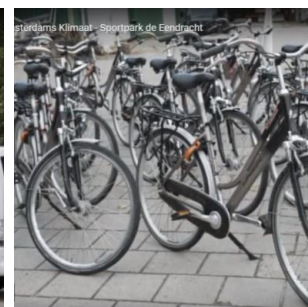
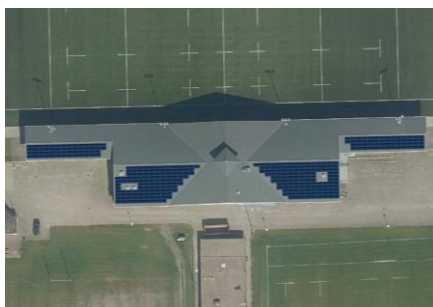
- Er is een voorstel gedaan voor laadpalen bij De 1800 Roeden en de Fruittuin van West, naast de laadpalen die op de Bok de Korverweg zouden komen na de herprofilering. Dit project is nog niet afgerond: gemeente ambtenaren veranderen en kennen de situatie niet om maatwerk te leveren, leverancier wijzigt; herprofilering Bok de Korverweg weer uitgesteld (planning was 2015!).
- # Doorzetten met hulp van de pas ingestelde gebiedscoördinator duurzaamheid die de situatie beter kent en zelf een plan voor Tuinen van West maken.
- Relatie is gelegd met de ondernemersvereniging BPAO en inbreng bij SADC ten aanzien van BPAO2 circulair en CO2 neutraal. Het nieuwe bedrijvenplan wordt energiepositief, dus heeft wat dat betreft een goede groene uitstraling op de omgeving.
- Bond van Volkstuinders met enkele proefprojecten van clubhuizen en parkhuisjes stimuleren te starten (ingewikkeld proces) (opschalen naar alle parken Amsterdam) uitgemond in brief van Bond 2017. Deze worden via eigen parken in Tuinen van West opnieuw opgestart.
- # TIGENO en Tuinpark de Eendracht en na één voorbeeldproject, de Bond opnieuw benaderen.

### 3. Project Meetbare winsten monitoren

Helaas is er nog geen methodiek bekend van de gemeente waarin wij Tuinen van West kunnen opnemen. Het zou mooi zijn om in kaart te brengen wat de resultaten zijn qua daling energieverbruik, qua CO2, groene opwek, reststromen-gebruik, schone lucht, mvo-werkgelegenheid, bodemvruchtbaarheid etc. Waar mogelijk is in sommige factsheets de CO2- winst wel opgenomen.

### Toegevoegde projecten/ activiteiten bij Thema 1 Duurzame Energie en Warmte

- Gesprek met gemeente over zonnepark bij A5 gehad en verder entameren
- # Onderzoek naar innovatieve oplossingen: talud A5, randweg/vangrail met Rijkswaterstaat.
- In de RES Amsterdam en Noord-Holland-Zuid wordt windenergie ook een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Zie discussies 22/6 en gesprek met provincie.
- # Meedenken over opties voor windenergie voor de ondernemersvereniging.
- Er speelt een proef met 5 leenfietsen voor woon-werkverkeer met aansluiting naar openbaar vervoer bij Dolmans Wieringen Prins op BPAO1 sinds mei 2020.
- # Evaluatie van de pilot vindt plaats in september 2020
- **Circulaire Bouw**  
*Doel:* circulaire nieuwbouw voor recreatiegebouw op Sportpark de Eendracht (deel Noord), en ook op Mijn Stadstuin; renovatie en isolatie van verouderde clubgebouwen op Sportpark de Eendracht inclusief opleiding tot vakman van jongeren en statushouders met afstand tot de arbeidsmarkt. Pilot gebouw K.  
*Resultaat:*  
 \* 8 circulaire gerenoveerde en geïsoleerde clubgebouwen  
 \* Hergebruik van lokale reststoffen uit het groen, oa. stro als isolatiemateriaal en hout voor afwerking en meubilair.  
 \* Afgeronde opleiding in circulaire bouw/renovatie voor 100 jongeren/statushouders.  
 Gevraagd om het onderkomen van Landschap Noord-Holland bij het Tuinpark op de Bretten samen op te zetten.





## Thema 2 Groen Beheer

**Doel:** Ondernemers in het gebied willen de kans krijgen het groenbeheer zelf (en) op een duurzame manier uit te voeren. Dit past niet binnen de huidige gemeentelijke systematiek voor het groenbeheer in de openbare ruimte. Het onderhoud en beheer van het groen in het hele gebied wordt nu door de gemeente, het Recreatieschap, Westgaarde en SADC volgens de intentieverklaring met de 7 duurzame uitgangspunten uitgevoerd: van aanbesteding tot bestek en beheer!

Met de bestaande beheerpartijen worden plannen gemaakt voor ecologisch beheer gericht op biodiversiteit. Als experiment is tevens een aantal kleine gebieden aangewezen voor zelfbeheer.

- De **eerste werkconferentie** met circa 25 partijen vond plaats op 6 juli 2017 – zie hier het **verslag en projecten** naar aanleiding van werkconferentie 2017 **intentieverklaring** de 7 uitgangspunten voor een duurzaam beheer getekend door beheerpartijen en gemeente
- De **tweede werkconferentie** met circa 35 partijen vond plaats op 17 januari 2019 – zie hier het **verslag**. De **intentieverklaring** Circulair Terreinbeheer is getekend door de gemeente.

**Resultaat:** het beheer kan volgens de 7 duurzame uitgangspunten veel efficiënter, slagvaardiger, en goedkoper met meer betrokkenheid van (lokale) ondernemers (mits kwalitatief even goed). Doelstelling is circulair en ecologisch beheer en behoud van alle grondstoffen in het gebied. Op deze manier wordt de financiële kringloop in het gebied ook gesloten.

**Diverse pilotprojecten** zijn opgepakt naar aanleiding van de 7 duurzame uitgangspunten:

4. **Project Ecocheck** is gedaan bij Westgaarde en verder een eigen bedrijfsproduct van Van der Tol.  
**resultaat:** ecocheck is methodiek om bodembeheer in kaart te brengen met schone bodem tot gevolg
5. **Project Klimaatadaptieve beplanting** Talud Westrandweg benutten voor afvang fijnstof; dit is gecombineerd met **de wilde bijenlinie** voor biodiversiteit (uitvoering RijksWaterstaat en De Jong Zuurmond; financiering Landschap Noord-Holland; initiatief FlowerPower @ Tuinen van West en Ondernemersvereniging Tuinen van West)  
**resultaat:** minder beheer; minder transport; versterken ecologie, flora en fauna, biodiversiteit  
Hierover is een factsheet –insect vriendelijke beplanting en beheer- geschreven met leerpunten

**Toegevoegde projecten** Klimaatadaptieve beplanting:

- OASE op Joris van der Berghweg (initiatief FlowerPower@Tuinen van West; financiering Vlinderstichting, inzaaien met vrijwilligers)
  - Kunstroute BPAO1 inzaaien project (maart 2019) met KG Parkmanagement en Dolmans Wieringen Prins. Les: Dit type projecten vergt een investering in voorbereiding van de grond en goede nazorg anders wordt het snel een vrolijke actie zonder duurzaam resultaat (greenwashing).
  - Meer bomen (evt zaailingen) in het gebied: gerealiseerd op de Polderheuvel (zie de website).
6. **Project Keten in beeld** en op één lijn krijgen van opdrachtgever tot beheerder tot gebruiker  
Om doelstellingen van circulaire terreinbeheer en optimale biodiversiteit en behoud van groene grondstoffen in het gebied te bewerkstelligen, is vanuit twee lijnen gewerkt:
    - a. een goede samenwerking is opgebouwd met het stadsdeel Nieuw-West in de beheergroep, die regulier plaatsvindt met projectleider Tuinen van West, bestuurslid Ondernemersvereniging Tuinen van West, locatiebeheerder Recreatieschap Spaarnwoude, gebiedsbeheerder Geuzenveld en Osdorp, directievoerder Groen, teammanager Groen Nieuw-West, senior toezichthouder Tuinen van West en gebiedsmakelaar Geuzenveld. Dat heeft geresulteerd in (bijna) afronding van het beheerplan en een beheerkaart van het gebied. Daarnaast worden vanaf heden lopende zaken besproken. Een belangrijke pilot voor de Groenvisie Amsterdam.
    - b. alle partijen uit de keten zijn gesproken van achter naar voren. Vanuit de gemeente is hoofd Groen van Stadswerk de spil voor alle partijen in de gemeente; zij deelt de ambities met ons. Frequent overleg is nodig: 30/8/18; 24/1/19; 2/7/19; 23/4 en 4/6 2020. Ambtenaren veranderen van plek. Het organogram bij de gemeente is nog niet helder. Aanbestedingen volgen nog, bestekken en uitvoeringsplanningen moeten aangepast.. (Alle verslagen zijn beschikbaar).

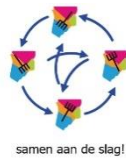
**resultaat:** schaalbaar project; hele keten omarmt en werkt volgens ecologisch beheer dus gemeente centraal, stadsdeel Nieuw-west, Recreatieschap NH, SADC, Landschap NH, Staatsbosbeheer, Westgaarde en etc. van opdrachtgever tot beheerder tot aannemer tot onderaannemer tot gebruiker!

**rendement:** goed voor biodiversiteit, slagvaardiger, minder kosten, efficiency, duurzame inkoop

# **Kaplijsten, houtopstand, herplant (met gevarieerder inheemse bomensoorten: de**

**ondernemersvereniging checkt en doet voorstellen want de jarenlange werkwijze is ingesleten!**

# **De aanleg van meer ecologische projecten staat op de agenda (bomen, struiken, planten, zaaien, bollen)**



# TUINEN VAN WEST

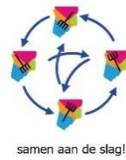


- # Onderhoud en beheer moet continu gemonitord worden; nieuwe kansen worden gepakt
  - # Intensieve deelname en agendering aan de beheergroep Tuinen van West
  - # continue aandacht tot het is ingesleten in de gemeentelijke organisatie en bij de aannemers  
Het beheerplan en de beheerkaart zijn nog niet vastgesteld; het organogram verandert nog bij elk gesprek. Er komen nog nieuwe aanbestedingstrajecten, bestekken moeten nog aangepast worden.
- c. **Project De 7 duurzame uitgangspunten borgen in beheerplan**, en van **aanbestedingstraject tot bestek en beheer** is nog gaande met asset groen van de gemeente.
- Enkele gebieden **naar zelfbeheer**, bijvoorbeeld het evenemententerrein de Polderheuvel.
  - De pilot **ecologisch bermbeheer** met het Recreatieschap Spaarnwoude voor de aanpak reuzeberen-klauwen langs de fietspaden is uiteindelijk nooit uitgevoerd; er is wel aandacht in beter bermbeheer maar het aantal berenklauwen is uitzinnig.
  - Met de gemeente en het stadsdeel is het eerste resultaat later gerealiseerd met enkele prachtige ecologisch gemaaide bermen in mei/ juni 2020 in de Lutkemeerpolder en bij de Tom Schreursweg! Goede afstemming tussen gebiedsbeheerders en aannemers is nodig over bestekken, kaarten en tijdstip van maaien. De gemeente gaat monitoren wat dit aan kostenbesparing oplevert en wat dit aan omvormingskosten betekent. Er is nu dus ook tijd voor monitoring! Een geslaagde pilot in Tuinen van West voor de stad.
  - Het idee om de **Braakliggende gronden** ook benutten.  
Tuinen van West is samenwerkingspartner van het programma Vrije Ruimte (vanuit bestuursopdracht en coalitieakkoord) om plekken aan de rand van de stad te creëren met ruimte voor experiment op het gebied van landbouw/voedsel en cultuur. Zie relatie naar factsheets stadslandbouw
  - # dit project is net gestart; diverse kavels zijn te hoog geprijsd voor de bestemming of nog niet aangepast in het bestemmingsplan. Over een kavel met leegstaande boerderij aan de Osdorperweg wordt door de gemeente maar geen knoop doorgehakt. De ondernemersvereniging wil meedenken en tenminste op de hoogte gehouden worden.
  - **Follow-up conferentie**
  - # follow-up conferentie voor Lokaal Hout was gepland in april 2020 maar is vanwege corona uitgesteld naar 10 september 2020. Is in voorbereiding.

## Toegevoegde projecten/ activiteiten bij Thema 2 Groen Beheer

- Tuinen van West is betrokken bij en heeft meegedacht over de MRA groenvisie, de inrichting van de Nieuwe Meer 2018; de visie op Spaarnwoude ontstaan vanuit workshops 3/10/18, 6/2 en 17/10/19 met conferentie Recreatieschap Noord-Holland op 28/11/2019; de visie op de Bretten sinds dit jaar.
- In 2018 heeft het TreeFest plaatsgevonden op MijnStadstuin, een dag vol (30) lezingen, workshops en 'markt'.
- Met Stadsboerderij Osdorp is een workshop georganiseerd op 16/10/19. Tuinen van West heeft zich aangesloten bij Groenpunten en bij de Groencoaches in Nieuw-West. Daarnaast is meegedacht over het Deltaplan Biodiversiteit Amsterdam en over de Groenvisie en Stadslandbouw via de bijeenkomst in Noord. In Artis vond deelname aan de expertmeeting Wild Amsterdam plaats. (13/9/2019)
- Tuinen van West is officieel partner van Deltaplan Biodiversiteit Nederland, Daar komen weer bijeenkomsten uit voort bij ons in het gebied en elders om kennis bij elkaar te brengen.
- Er is actief meegewerkt aan een zienswijze van de werkgroep Circulaire Terreinbeheer voor Landelijk AfvalbeheerPlan LAP3 in 2020.
- In 2019 is Groene Corridors in Nieuw West opgericht; die is een samenwerking van en met bij groene projecten betrokken instanties en personen
- Sinds 2019 is Tuinen van West officieel aangesloten bij Groen Platform Amsterdam
- Namens de ondernemersvereniging Tuinen van West is een zienswijze en aanvulling op de Groenvisie ingediend (juni 2020)





## Thema 3 Lokaal houden Groene Grondstoffen

**Doel:** De waarde van groene grondstoffen wordt steeds belangrijker. De (chemische) industrie zal steeds meer grondstoffen gaan maken van groen uit de openbare ruimte en van agrarische reststoffen uit de land- en tuinbouw, in plaats van uit fossiele grondstoffen. Doel is om alle groene grondstoffen in het gebied zelf in de kringloop te houden en te verwaarden.

**Resultaat:** alle houtresten en groenresten blijven in het gebied en worden verwaard.

### 8. Project ReOrganise gereed

- 16/1/18; 25/1/18 3 workshops over biomeiler, biovergisten en composteren bij Fruittuin van West
- 18/4/18 presentatie rapport Re-Organise op de Hogeschool van Amsterdam
- 7/6/18 presentatie rapport Re-Organise bij Spark United
- publicatie breed verspreid; tevens factsheet gemaakt.

*Resultaat:* 50 personen en 40 partijen informeren over decentrale techniek om groene grondstoffen in Tuinen van West te benutten en via publicatie nog groter bereik!

*rendement:* minder transportbewegingen, groene grondstoffen blijven in het gebied, minder CO<sub>2</sub>, grondstoffen terugwinnen

### 9. Project Pilot 3-voudige Collectieve composthoop naar uitvoering brengen op basis businessplan

Zie apart gedeelte van de aanvraag voor 5 jarige pilot (met diverse partijen, Stichting MijnStadstuin)

*resultaat:* samenwerking met vele beheerpartijen en ondernemers, directe lijn aanbod/vraag, hergebruik groen 'afval' naar bodemverbeteraar Tuinen van West'

*Rendement:* 40% baan, minder transportbewegingen, km's, grondstoffen terugwinnen, schone bodem

- Apart logboek; activiteit door aanjager: projectplan, begroting, alle voorbereiding, aanvraag Omgevingsdienst, vraag en aanbod in beeld van partijen, deelname aan werkgroep circulair terreinbeheer/ biomassa alliantie; Projectleiding sinds januari 2019 overgenomen door Mijn Stadstuin
- Er is een factsheet gemaakt over de collectieve composthoop

*Resultaat:* aanleg en opening composthoop jan 2019 en in werking inmiddels met eerste uitgifte bodemverbeteraar in maart 2020

# voorstel om kleine zakken voor kleingebruik beschikbaar te maken; circulair project met koffiebranders Coffee Request. Chaff

# hulp indien nodig en gevraagd.

### 10. Project Hergebruik riet in het gebied ( KGParkmanagement, SADC, Omgevingsdienst, gemeente)

*Output:* slimmer omgaan met regels

- Onderzoek provincie en adviesbureau en tafelconferentie over casus riet met provincie NH en gem Amsterdam is geweest 29 november 2018
- Nog erg veel overleg geweest omdat de OV BPAO niet buiten de wet wilde gaan; uiteindelijk is het riet ter plaatse nog bewerkt en getransporteerd in opdracht van Mijn Stadstuin. Inmiddels is het beheer van het gebied naar de gemeente gegaan dus onze missie moet herhaald worden!

### 11. Project Groene grondstoffen van SADC-bedrijven inventariseren zoals bv pallets 500 p mnd in gebied inzetten (met KG Parkmanagement.)

Dit is besproken in het overleg; een deel gaat naar de Fruittuin voor de houtoven.

### 12. Project GF huishoudens wormenhotel pilot volgen en opschalen in woongebied (met st Wormencompost, gem)

*Output:* bewoners enthousiast laagbouw en tzt hoogbouw

*Rendement:* minder afval, materialen terugwinnen, vervoersbewegingen, bewustzijn composteren

- Bijeenkomst houden tzt.
- grootschaliger GF initiatieven onderzoeken voor buurt zoals ondergrondse wormencontainer met Stichting Wormencompost en Wasted.

Gecancelled door bewoners na meer dan een jaar wachten! Er zijn alleen nog Megahotels beschikbaar, veel te groot voor de kleinere groep belangstellenden. Dit is vanuit de gemeente nog de enige optie.

# Alleen in de dit deel van Nieuw-West is men nog gewend om gft te scheiden. Daarom is het interessant om een grootschaliger GF initiatief te onderzoeken voor buurt zoals ondergrondse wormencontainer en bv Wasted. Wordt opgepakt als de gemeente weer projecten naast de wormencompostbakken toelaat.





# TUINEN VAN WEST



## Toegevoegde projecten bij Thema 3: Lokaal houden Groene Grondstoffen

- **Lokaal Hout:** alle stamhout en snippers worden in Tuinen van West verwerkt en gebruikt.  
**Het Populierenproject** van de slobveldenweg (2017-2018) is de pilot geweest binnen Tuinen van West. Over het project en proces met alle ondernemers die meededen is een factsheet geschreven met verbeterpunten. Concreet circulair resultaat zijn onder meer 3 bankjes in de openbare ruimte van de populieren gemaakt door Houtzagerij Tuinen van West die in de Lutkemeerpolder en op het Sportpark een plaats krijgen (augustus 2020)  
Het is nog steeds een uitdaging want in de contracten met de aannemers staat dit nog niet. Zij willen wel meewerken. Echter kaplijsten moeten gedeeld met de ondernemer van Lokaal Hout iom Stadshout vanwege contract tot jan 2021. Vervolgens kan het stamhout naar Houtzagerij Tuinen van West om verwerkt te worden tot bv bankjes in de openbare ruimte (enkele proeven 3x worden binnenkort onthuld!). Vrijkomende snippers en fresel moet tijdig gecommuniceerd en tijdelijk worden opgeslagen (een tijdelijk depot wordt binnenkort besproken).  
Er is een factsheet gemaakt over lokaal hout.
- # **Dit is nog wel een project dat gecoördineerd moet worden totdat het voor elke partij in de keten 'gewoon' is geworden!**
  - **Proefproject marktresten Lambertus Zijplein** – voedsel voor varkens (met De Herkomst)  
De pilot met de marktman van marktplein 40/45 zit er op. Met project De Herkomst in de zomer een paar keer naar de markt toegegaan. Gemeente Amsterdam geeft aan nu geen prioriteit te geven aan organische reststromen. Zonder ketenregie is het verwaarden van dit soort reststromen lastig omdat verandering van werk en denkproces op alle fronten nodig is om er een succes van te maken. NPO1 en Parool artikel voor Dirk Koolen over circulaire varkenshouder
  - **Composteer cursus** is 2x georganiseerd.  
De eerste cursus is voor 9 personen gegeven op drie donderdagavonden in juni 2017 van 18-21 uur op verschillende cursuslocaties in de Tuinen van West: Sportpark de Eendracht en Volkstuinpark de Eendracht; excursie Mijn Stadstuin. Gefinancierd door de Ondernemersvereniging voor leden van de vereniging. Groot succes; goede waardering.  
De tweede cursus is voor 14 personen gegeven op drie donderdagavonden in september en oktober 2019 van 18-21 uur op verschillende locaties nl op Mijn Stadstuin/Sportpark de Eendracht; in Café/ moestuin Flink en bij Stadsboerderij Osdorp. Summer of Soil bezocht. Gefinancierd 50/50% door de Ondernemersvereniging en GroenPunten voor deelnemers uit beide gremia. Zeer goede waardering.  
# **Vraag is om dit jaar nog bij elkaar te komen om vragen uit de praktijk met elkaar door te nemen. Bovendien staan er al weer nieuwe cursisten klaar voor een volgende cursus.**





# TUINEN VAN WEST



## Thema 4 Waardevol water en algen

**Doel:** we willen de kwaliteit van het (afval)water verbeteren en het regenwater opvangen. De algen uit de sloten kunnen worden gewonnen en op een waardevolle manier ingezet worden of verwerkt worden tot grondstof voor nieuwe doeleinden.

13. **Project Algenoogst uit de sloten:** vervolg op algenboot en studentenprojecten (2015, 2016) met Acress.

*Resultaat:* factsheet algenboot

### Toegevoegde Projecten bij thema Waardevol water

- Sept-okt 2019 overleg Wageningen Environmental Research i.o.v. AMS over bodem en waterprojecten.
- Er komt een pilot in Tuinen van West van het Green Pee project opvolgend op de bijeenkomst (6/12/19) op de RAI; status bij de gemeente bekend.
- Mogelijk volgt er nog een workshop met relevante partijen om onderzoek cq pilotproject in kaart te brengen; er zijn veel partijen die in algen geïnteresseerd zijn, maar gezocht wordt naar een ondernemer uit Tuinen van West die project-eigenaar wordt. (Provincie, Acress, AMS, WUR)
- Met organisaties op Sportpark de Eendracht wordt onderzocht om het regenwater te bergen o.a. bij NRCA.

# **Belangrijke onderwerpen om mee door te gaan; er komt steeds meer draagvlak.**

## Thema 5 De lokale voedselketen

**Doel:** Tuinen van West ambieert lokale voedselketens tussen producenten en consumenten, gericht op verbetering van bodemkwaliteit en biodiversiteit.

### 14. Project Kennisknooppunt Tuinen van West op de kaart zetten

- Communicatie over **opleiding stadslandbouw**; verslag van afstudeerders; nieuwe studenten werven, curriculum opbouwen
- Elk jaar studeren 25 studenten af vanuit de satellietopleiding bij de Fruittuin van West.

*Resultaat:* er zijn 3 factsheets gemaakt over voedselbos en innovatieve stadslandbouwbedrijven.

### • Educatief centrum

**Doel:** educatiecentrum voor stadslandbouw voor projecten met studenten van MBO, Hogescholen en universiteiten voortbouwend op de experimenten op mijn Stadstuin en Fruittuin van West/ Warmonderhof opleiding. Samenwerking met Mijn Stadstuin, The Beach en de Ondernemersvereniging en de Rabobank: een voorstel naar de Rabobank is geschreven. Fysiek kleine bijeenkomstruimte volgens circulair bouwen op mijn Stadstuin.

- 6 september 2017 is het voorstel positief ontvangen; daarna deelgenomen aan de workshop 'het Eetbare landschap' op 18 september 2017. Daarna is het voorstel blijven liggen tot Mijn Stadstuin weer levensvatbaar is en goed functioneert. En dat moment is nu aangebroken. Het project wordt opgepakt door Mijn Stadstuin.
- Er is een initiatief om stadslandbouwers samen te brengen in een Amsterdams Collectief.
- Intussen is daar ook de relatie met Rumore aan toegevoegd.

### Toegevoegde Projecten bij thema stadslandbouw

- Er is een **oogstkaart** (met locaties) en **oogstkalender** (maandkalender met beschikbare gewassen per locatie) gemaakt van alle producten bij stadslandbouwbedrijven door de Beach (2018)
- Er is meegedacht over tentoonstelling en zomerprogramma van **Summer of Soil** (mei – sept 2019)
- **Nieuwe Voedselstrategie 2019:** vanuit Tuinen van West is input geleverd op bijeenkomst 23/1/20
- **AMS/WUR:** voor onderzoek naar 'bodemkwaliteit in stadslandbouwgebieden' zijn monsters genomen van bodem op veldbezoek op 22 oktober 2019 op 8 plekken bij Fruittuin van West; dit onderzoek is om financiële redenen bij de WUR gestaakt. Met **AMS** vinden gesprekken en excursie 11/19, 6/2/20 plaats met H. Wolfert, W. van den Broek, A. Laarman over diverse kansrijke projecten.
- Er is ambitie om stadslandbouwondernemers te betrekken tijdens de catering op evenementen van de Polderheuvel, BPAO1, Westgarde, het Sportpark etc. Dit groeit gaandeweg.
- Het stadsdeel wil graag een Farmers' Market door Tuinen van West op het Lambertus Zijlplein; de ondernemers willen liever de mensen richting Tuinen van West halen.

# **Er komt steeds meer animo voor samenwerking; hulp/coördinatie bij projecten neemt daarom toe.**





# TUINEN VAN WEST



## Bijdrage aan ambities uit de Agenda Duurzaam Amsterdam

Hieronder wordt onze projectnummering van hoofdstuk 2. geschaard onder de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma van de Amsterdamse Duurzame Agenda:

Doelen Agenda Amsterdam	Circulaire ProefTuin zie 2 nummering
<i>Meer duurzame energie produceren</i>	2
<i>Minder energie verbruiken</i>	2 (zie Kracht van de Eendracht)
<i>Erbij: van gas los</i>	1
<i>Schone lucht</i>	1,2,3,13
<i>Elektrisch vervoer en oplaadpunten</i>	2
<i>Erbij: schone bodem en water</i>	Alle stadslandbouw en 13
<i>Stimuleren van innovatie, onderzoek +circulaire bedrijvigheid</i>	1,4,7,14, SADC1/2
<i>Meer grondstoffen en materialen terugwinnen</i>	8,9,10,11,12,13
<i>Erbij: stadslandbouw</i>	Hele gebied en 14
<i>Klimaatbestendige stad</i>	Hele gebied
<i>Gemeente bespaart CO2</i>	2 LED, 9, 12
<i>Gemeente duurzame Inkoop</i>	7
<i>Gemeente helpt met dz investeringen</i>	1,2,5,9
<i>Slimmer omgaan met regels</i>	9,10
<i>Dataverzameling</i>	3, 6

## Bijlage

### Zie rapportages en informatie

[www.tuinenvanwest.info](http://www.tuinenvanwest.info)

#### 14 factsheets

verslag verkenning Circulaire ProefTuin van West, iov. OV Tuinen van West en gemeente Amsterdam, feb 2016

verslag werkconferentie SADC – OV Tuinen van West feb 2016

workshop ReOrganise feb 2017

nominatietekst Circular Economy Award BT 28 sept 2017

verslag werkconferentie het groene beheer juli 2017

projecten naar aanleiding van werkconferentie 2017

intentieverklaring de 7 uitgangspunten voor een duurzaam beheer – getekend

verslag tweede werkconferentie januari 2019

intentieverklaring circulair terreinbeheer getekend 2019

<https://tuinenvanwest.info/action/articles/article/547/wilde-bijen-in-tuinen-van-west/>

<https://platform.groenkapitaal.nl/tuinen-van-west-de-plek-voor-wilde-ideeen-bijen-vlinders-en-mensen/>

<https://www.landschapnoordholland.nl/nieuws/bloeiende-bermen-voor-bijen-langs-a5>

<https://www.goedgeel.nl/groene-corridors>

<https://www.samenvoerbiodiversiteit.nl/supporter/ondernemersvereniging-tuinen-van-west/>

boekje ReOrganise , onderzoeksprogramma Urban Technology, Hogeschool van Amsterdam, april 2018

boekje Het Omgevingscanvas, kenniscentrum Techniek, Hogeschool van Amsterdam, febr 2019

oogstkaart

diverse studies van studenten

composteercurssussen: cursusmap en evaluatie beschikbaar

verslagen beschikbaar van gesprekken oa. op het gebied van groen beheer.